

[Time: 2 1/5 Hours]

[Marks:75]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B: 1. All questions are compulsory and carry equal marks.
2. Figures to the right indicate marks.

- Q.1 Answer any five from the following in four to five sentences: 15
- Air pollution
 - Gay Rights
 - Government accountability
 - Coastal Regulatory Zone
 - HIPPO Effect
 - DRD
 - Operation Flood
 - Terrorism
- Q.2 A Examine the causes and effects of Global Warming and suggest remedial measures 15
- OR
- B Write a note on Ozone Depletion 08
- C Discuss any two environmental movements 07
- Q.3 A Elaborate the issues of discrimination and violence against women and evaluate the remedial measures taken. 15
- OR
- B Explain the various political and economic rights with reference to UDHR 08
- C Discuss the main provisions of the Juvenile Justice Act 07
- Q.4 A Examine the role of the Co-operative Movement in the overall development of Maharashtra 15
- OR
- B Explain the role of the Shetkari Sangathna in Maharashtra 08
- C Examine the consequences of Naxalism 07
- Q.5 Write short notes on **any three** of the following:- 15
- Special Economic Zone
 - Police Reforms
 - Right to Education Act
 - Sustainable development
 - CRC

[वेळ: 2 1/2 तास]

[गुण:७५]

- सूचना- १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील संख्या गुण दर्शवितात.

प्र.१	खालीलपैकी कोणत्याही पाच संकल्पना ४ ते ५ वाक्यात लिहा.	१५
	अ) वायुप्रदूषण ब) समलैंगिकांचे हक्क क) शासन उत्तरदायित्व ड) किनारा नियामन विभाग इ) हिप्पो परिणाम ई) विकास हक्कांचा जाहीरनामा उ) ऑपरेशन फ्लड (दुध महापूर योजना) ऊ) दहशतवाद	
प्र.२	वैश्विक तापमानवाढीची कारणे व परिणाम परीक्षण करा, उपाययोजना सुचवा किंवा	१५
	अ) 'ओझोन क्षय' वर टिप लिहा.	०८
	ब) कोणत्याही दोन पर्यावरण चळवळींची चर्चा करा	०७
प्र.३	स्त्रीयांच्या बाबतीतील भेदभाव व हिंसाचाराच्या समस्येची चर्चा करा तसेच या संदर्भातील उपाययोजनांचे मूल्यमापन करा किंवा	१५
	अ) मानवी हक्कांच्या वैश्विक जाहीरनाम्याच्या संदर्भात विविध राजकीय व आर्थिक हक्क स्पष्ट करा	०८
	ब) बालन्याय कायद्याच्या प्रमुख तरतुदींची चर्चा करा.	०७
प्र.४	महाराष्ट्राच्या एकूण विकासातील सहकारी साखर कारखान्यांची भुमिका स्पष्ट करा किंवा	१५
	अ) महाराष्ट्रातील शेतकरी संघटनेची भुमिका स्पष्ट करा	०८
	ब) नक्षलवादाच्या परिणामाचे परीक्षण करा	०७
प्र.५	कोणत्याही तीन टीपा लिहा	१५
	अ) विशेष आर्थिक क्षेत्र ब) पोलीस सुधारणा क) शिक्षण हक्क कायदा ड) शाश्वत विकास ई) बालहक्कांचा जाहीरनामा (CRC)	